ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)
25 Σεπτεμβρίου 1985 *

Στην υπόθεση 34/84,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Tribunal de grande instance της Nanterre προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της ποινικής δίκης που εκκρεμεί ενώπιον του παραπέμποντος δικαστηρίου μεταξύ

Procureur de la République

και

Michel Leclerc,

αστικώς υπεύθυνοι: SARL DRGM και SARL Staser,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία των άρθρων 3, στοιχείο στ), 5 και 36 της Συνθήκης ΕΟΚ,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα)

συγκείμενο από τους G. Bosco, πρόεδρο τμήματος, P. Pescatore, T. Koopmans, K. Bahlmann και T. F. O'Higgins, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Sir Gordon Slynn
γραμματέας: D. Louterman, υπάλληλος διοικήσεως

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— ο R. Brunois, δικηγόρος Παρισίων, για τον Leclerc, κατηγορούμενο στην κύρια δίκη,

— οι εκπρόσωποι της γαλλικής κυβέρνησης J.-P. Costes και S. C. de Margerie, επικουρούμενοι από την I. Knock, υπάλληλο διοικήσεως, για τη γαλλική κυβέρνηση,

— οι R.-C. Béraud και G. Marenco, νομικοί σύμβουλοι της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, επικουρούμενοι από την N. Coutrelis, μέλος της νομικής υπηρεσίας της Επιτροπής, για την Επιτροπή,

αφού άκουσε το γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 14ης Μαΐου 1985,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

ΑΠΟΦΑΣΗ

(Το μέρος που περιέχει τα πραγματικά περιστατικά παραλείπεται)

Σκεπτικό

1 Με απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 1983, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 7 Φεβρουαρίου 1984, το Tribunal de grande instance της Nanterre υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, δύο προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 3, στοιχείο στ), 5, παράγραφος 2, και 36 της Συνθήκης ΕΟΚ, προκειμένου να μπορέσει να εκτιμήσει αν συμβιβάζεται προς το κοινοτικό δίκαιο εθνική κανονιστική ρύθμιση επιβάλλουσα κατώτατη τιμή πωλήσεως των καυσίμων στον καταναλωτή.

2 Τα εν λόγω ερωτήματα ανέκυψαν στο πλαίσιο ποινικών διώξεων κατά του Michel Leclerc, υπό την ιδιότητά του ως διαχειριστού δύο εταιριών που έχουν την εκμετάλλευση πρατηρίων βενζίνης. Ο Leclerc κατηγορείται μεταξύ άλλων ότι προέβαινε στην πώληση των καυσίμων σε αθέμιτες τιμές, προσφέροντας έκπτωση στην ισχύουσα οριακή τιμή πωλήσεως στον καταναλωτή μεγαλύτερη από εκείνη που επιτρεπόταν από την ισχύουσα τους μήνες Σεπτέμβριο και Οκτώβριο 1980 κανονιστική ρύθμιση.

3 Ο κατηγορούμενος στην κύρια δίκη υποστήριξε ότι η επίδικη κανονιστική ρύθμιση, και συγκεκριμένα οι υπουργικές αποφάσεις 78-101/P, της 5ης Οκτωβρίου 1978, περί δημοσιότητας των τιμών και των όρων πωλήσεως της βενζίνης αυτοκινήτων και της βενζίνης σούπερ, καθώς και η απόφαση 78-123/P, της 29ης Δεκεμβρίου 1978, περί των τιμών ορισμένων επεξεργασμένων προϊόντων πετρελαίου, δεν συμβιβάζεται προς το κοινοτικό δίκαιο.

4 Υπό τις περιστάσεις αυτές, το εθνικό δικαστήριο έκρινε αναγκαίο να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

« 1) Τα άρθρα 3, στοιχείο στ), και 5, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΟΚ που προβλέπουν, το μεν πρώτο " την εγκαθίδρυση καθεστώτος που να εξασφαλίζει ανόθευτο ανταγωνισμό εντός της κοινής αγοράς ", το δε δεύτερο " ότι (τα κράτη μέλη) απέχουν από κάθε μέτρο που δύναται να θέσει σε κίνδυνο την πραγματοποίηση των σκοπών της παρούσης συνθήκης " έχουν την έννοια ότι καθιστούν ανεφάρμοστη την κανονιστική ρύθμιση κράτους μέλους που επιβάλλει νομοθε-

τικώς ή κανονιστικώς κατώτατες τιμές ή περισσότερο συγκεκριμένα ανώτατα όρια εκπτώσεων;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, πρέπει να θεωρηθεί ότι η εν λόγω εθνική κανονιστική ρύθμιση μπορεί να υπαχθεί, όσον αφορά τα προϊόντα πετρελαίου, στις ευεργετικές διατάξεις του άρθρου 36 της εν λόγω Συνθήκης ως υπαγορευόμενη από επιτακτική ανάγκη δημόσιας τάξης; »

5 Το πρώτο ερώτημα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 3, στοιχείο στ), και 5 της Συνθήκης έχει αποτελέσει αντικείμενο της απόφασης του Δικαστηρίου της 29ης Ιανουαρίου 1985 (στην υπόθεση 231/83, Cullet, Συλλογή 1985, σ. 315). Το Δικαστήριο είχε τότε επεκταθεί στην εξέταση των διατάξεων που διασφαλίζουν την εφαρμογή των εξαγγελλόμενων με τα άρθρα 2 και 3 της Συνθήκης αρχών, ιδιαίτερα στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων. Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο ερμήνευσε το άρθρο 30 της Συνθήκης, η εξέταση του οποίου προηγείται κατ' ανάγκη εκείνης του άρθρου 36, το οποίο αφορά το δεύτερο ερώτημα.

6 Η επίδικη εθνική κανονιστική ρύθμιση, αντικείμενο της κύριας δίκης στην παρούσα υπόθεση, δεν είναι η αυτή με εκείνη που είχε αποτελέσει αντικείμενο της υπόθεσης 231/83. Η υπουργική απόφαση 78-123/P διαφέρει από την τελευταία ιδίως ως προς τον καθορισμό της τιμής παραλαβής από το διυλιστήριο. Ακριβώς όπως συμβαίνει και με το επίδικο σύστημα της υπόθεσης 231/83, η εν λόγω τιμή αποτελεί τη βάση υπολογισμού της οριακής τιμής πωλήσεως στον καταναλωτή, η οποία καθορίζει με τη σειρά της την κατώτατη τιμή λιανικής πωλήσεως σε συνάρτηση με τις προβλεπόμενες από την υπουργική απόφαση 78-101/P δυνατότητες εκπτώσεως. Κατά το άρθρο 2 της υπουργικής απόφασης 78-123/P, το ύψος της εγκεκριμένης τιμής παραλαβής από το διυλιστήριο είναι προκαθορισμένο, χωρίς όμως να διευκρινίζεται ο τρόπος υπολογισμού του. Πάντως, από απόψεως εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου, η ιδιομορφία αυτή δεν θέτει προβλήματα διαφορετικά από τα επιλυθέντα με την προαναφερθείσα απόφαση της 29ης Ιανουαρίου 1985.

7 Όσον αφορά την ερμηνεία του άρθρου 30 της Συνθήκης, το σκεπτικό της εν λόγω απόφασης στηρίζεται πράγματι στο ότι η κατώτατη τιμή που καθορίζεται σε συγκεκριμένο ποσό, μολονότι ισχύει αδιακρίτως τόσο για τα εθνικά όσο και τα εισαγόμενα προϊόντα, είναι ικανή να επιδράσει δυσμενώς στη διάθεση των τελευταίων στο εμπόριο, στο βαθμό που εξουδετερώνει το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα της κατώτερης τιμής κόστους, μη επιτρέποντας τη μετακύληση των χαμηλότερων αυτών τιμών κόστους επί της τιμής πωλήσεως στον καταναλωτή. Αυτό συμβαίνει και στην περίπτωση που η κατώτατη τιμή καθορίζεται με αφετηρία τιμή παραλαβής συγκεκριμένου ύψους, και ιδίως όταν η εν λόγω τιμή παραλαβής καθορίζεται βάσει των τιμών και εξόδων των εγχώριων παραγωγών.

8 Από τα πιο πάνω έπεται ότι το άρθρο 30 αντιτίθεται σε εθνική κανονιστική ρύθμιση που προβλέπει τον καθορισμό από τις εθνικές αρχές κατώτατης τιμής λιανικής πωλήσεως των καυσίμων, όταν η κατώτατη τιμή προσδιορίζεται με αφετηρία την τιμή παραλαβής από το διυλιστήριο, αυτή δε η τιμή παραλαβής ορίζεται σε συγκεκριμένο ποσό, ιδίως βάσει των τιμών και εξόδων των εγχώριων παραγωγών, και με τον τρόπο αυτό εξουδετερώνει το ενδεχόμενο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα των κατώτερων τιμών κόστους των εισαγόμενων προϊόντων, παρεμποδίζοντας τη μετακύλησή τους επί της τιμής πωλήσεως στον καταναλωτή.

9 Όσον αφορά την ερμηνεία του άρθρου 36 της Συνθήκης, με την προαναφερθείσα απόφαση της 29ης Ιανουαρίου 1985 το Δικαστήριο έκρινε ότι νομοθεσία που επιβάλλει κατώτατη τιμή στα καύσιμα δεν νοείται ότι μπορεί να ανταποκρίνεται σε στόχο δημόσιας τάξης κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως.

10 Δεδομένου ότι στο πλαίσιο της υπό κρίση υπόθεσης δεν ανέκυψαν νέα στοιχεία, το Δικαστήριο παραπέμπει στις σκέψεις που υπαγόρευσαν την προαναφερθείσα απόφαση της 29ης Ιανουαρίου 1985, αντίγραφο της οποίας επισυνάπτεται στην παρούσα απόφαση.

11 Από τα προηγούμενα προκύπτει ότι στα ερωτήματα που υπέβαλε το Tribunal de grande instance της Nanterre πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι:

— τα άρθρα 3, στοιχείο στ), και 5 της Συνθήκης δεν αντιτίθενται σε εθνική κανονιστική ρύθμιση που προβλέπει τον καθορισμό από τις εθνικές αρχές κατώτατης λιανικής τιμής πωλήσεως των καυσίμων,

— το άρθρο 30 αντιτίθεται σε τέτοιας φύσεως κανονιστική ρύθμιση, όταν η κατώτατη τιμή καθορίζεται με κριτήρια την τιμή παραλαβής από τα διυλιστήρια, η οποία καθορίζεται σε συγκεκριμένο ποσό, ιδίως βάσει των τιμών και εξόδων των εγχώριων παραγωγών, και κατ' αυτό τον τρόπο εξουδετερώνει το ενδεχόμενο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα των κατώτερων τιμών κόστους των εισαγόμενων προϊόντων, εμποδίζοντας τη μετακύλησή τους στην τιμή πωλήσεως στον καταναλωτή, και ότι

— νομοθεσία που επιβάλλει κατώτατη τιμή των καυσίμων δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ανταποκρίνεται σε στόχο δημόσιας τάξης κατά την έννοια του άρθρου 36 της Συνθήκης.

Επί των δικαστικών εξόδων

12 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η γαλλική κυβέρνηση και η Επιτροπή, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης το χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε το Tribunal de grande instance της Nanterre με απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 1982, αποφαίνεται:

1) Τα άρθρα 3, στοιχείο στ), και 5 της Συνθήκης δεν αντιτίθενται σε εθνική κανονιστική ρύθμιση που προβλέπει τον καθορισμό από τις εθνικές αρχές κατώτατης λιανικής τιμής πωλήσεως των καυσίμων.

2) Το άρθρο 30 αντιτίθεται σε τέτοιας φύσεως κανονιστική ρύθμιση, όταν η κατώτατη τιμή καθορίζεται με αφετηρία την τιμή παραλαβής από τα διυλιστήρια, η οποία υπολογίζεται σε συγκεκριμένο ποσό, ιδίως βάσει των τιμών και εξόδων των εγχώριων παραγωγών, και με τον τρόπο αυτό εξουδετερώνει το ενδεχόμενο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα των κατώτερων τιμών κόστους των εισαγόμενων προϊόντων, εμποδίζοντας τη μετακύλησή τους στην τιμή πωλήσεως στον καταναλωτή.

3) Νομοθεσία που επιβάλλει κατώτατη τιμή των καυσίμων δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ανταποκρίνεται σε στόχο δημόσιας τάξης κατά την έννοια του άρθρου 36 της Συνθήκης.

Bosco Pescatore

Koopmans Bahlmann O'Higgins

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 25 Σεπτεμβρίου 1985.

Ο γραμματέας

P. Heim

Ο πρόεδρος του τέταρτου τμήματος

G. Bosco